0.0.1 upālisuttam

- 1. evam me sutam ekam samayam bhagavā nālandāyam viharati pāvārikambavane. tena kho pana samayena nigantho¹ nātaputto nālandāyam paṭivasati mahatiyā niganthaparisāya saddhim. atha kho dīghatapassī nigantho nālandāyam pindāya caritvā pacchābhattam pindapātapaṭikkanto yena pāvārikambavanam,
  tena bhagavā tenupasankami, upasankamitvā bhagavatā saddhim sammodi. sammodanīyam katham sārānīyam vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. ekamantam
  ṭhitam kho dīghatapassim niganṭham bhagavā etadavoca: samvijjanta² kho tapassi āsanāni, sace ākankhasi
  nisīdāti. evam vutte dīghatapassī niganṭho añnataram nīcam āsanam gahetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinnam kho dīghatapassim niganṭham bhagavā etadavoca:
- 2. kati pana tapassi nigantho nātaputto³ kammāni paññāpeti⁴ pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. na kho āvuso gotama āciṇṇaṃ niganthassa nātaputtassa kammam kammanti paññāpetu. daṇḍaṃ daṇḍa'nti kho āvuso gotama āciṇṇaṃ niganthassa nātaputtassa paññāpetu'nti. kati pana tapassi nigantho nātaputto daṇḍāni paññāpeti pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. tīṇi

¹nigantho (syā)

²saṃvijjanti (machasaṃ, syā)

³nāṭaputto (machasaṃ, syā)

⁴paññapeti (machasam)

kho āvuso gotama nigaņţho nātaputto daṇḍāni paññāpeti pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā seyyathīdam: kāyadaṇḍam vacīdaṇḍam manodaṇḍa'nti. kimpana tapassi aññadeva kāyadaṇḍam aññam vacīdaṇḍam aññam manodaṇḍa'nti. aññadeva āvuso gotama kāyadaṇḍam aññam vacīdaṇḍam aññam manodaṇḍa'nti.

- imesam pana tapassi tinnam dandanam evam pativibhattānam evam pativisitthānam katamam dandam nigantho nātaputto mahāsāvajjataram paññāpeti pāpassa kammassa kiriyaya papassa kammassa pavattiya yadi va kayadandam yadi va vacidandam yadi va manodanda'nti. imesam kho āvuso gotama tinnam dandānam evam pativibhattānam evam pativisitthānam kāyadandam nigantho nātaputto mahāsāvajjataram paññāpeti pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattivā. no tathā vacīdandam no tathā manodanda'nti. kāyadanda'nti tapassi vadesi. kāyadanda'nti āvuso gotama vadāmi. kāyadanda'nti tapassi vadesi. kāyadanda'nti āvuso gotama vadāmi. kāyadanda'nti tapassi vadesi. kāvadanda'nti āvuso gotama vadāmīti. itiha bhagavā dīghatapassim nigantham imasmim kathāvatthusmim yāvatatiyakam patitthāpesi.
- **4.** evam vutte dīghatapassī nigantho bhagavantam etadavoca: tvam panāvuso gotama kati dandāni panñapesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa

bjt page 062 pts page 373

pavattiyāti. na kho tapassī āciņņam tathāgatassa daņdam daņda'nti paññāpetum, kammam kammanti kho tapassi āciņņam tathāgatassa paññāpetu'nti. tvam panāvuso gotama kati kammāni paññāpesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. tīņi kho aham tapassi kammāni paññāpemi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. seyyathīdam: kāyakammam vacīkammam manokammanti. kim panāvuso gotama aññadeva kāyakammam aññam vacīkammam aññam manokammanti. aññadeva tapassi kāyakammam aññam vacīkammam aññam manokammanti.

imesam panāvuso gotama tinnam kammānam evam pativibhattanam evam pativisitthanam katamam kammam mahāsāvajjataram paññāpesi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, yadi vā kāyakammam vadi vā vacīkammam vadi vā manokammanti. imesam kho aham tapassi tinnam kammanam evam pativibhattānam evam pativisitthānam manokammam mahāsāvajjataram paññāpemi pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā kāyakammam no tathā vacīkammanti manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmi. manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmi. manokammanti āvuso gotama vadesi. manokammanti tapassi vadāmīti. itiha dīghatapassī nigantho bhagayantam imasmim kathāvatthusmim vāvatatiyakam patitthapetvā utthāyāsanā yena nigantho

nātaputto tenupasankami.

tena kho pana samayena nigantho nataputto mahatiyā⁵ gihīparisāya saddhim nisinno hoti bālakiniyā upāli pamukhāya. addasā kho nigantho nātaputto dīghatapassim nigantham dūratova āgacchantam, disvāna dīghatapassim nigantham etadavoca: handa kuto nu tvam tapassi āgacchasi divā divassāti. ito hi kho ahambhante āgacchāmi samaņassa gotamassa santikāti. ahu pana te tapassi samanena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. ahu kho me bhante samaņena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. yathā katham pana te tapassi ahu samanena gotamena saddhim kocideva kathāsallāpoti. atha kho dīghatapassī nigantho yavatako ahosi bhagavata saddhim kathasallapo, tam sabbam niganthassa nātaputtassa ārocesi. evam vutte nigantho nātaputto dīghatapassim nigantham etadavoca: sādhu sādhu tapassi, yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena. evamevam dīghatapassinā nigaņthena samaņassa gotamassa byākatam, kim hi sobhati chavo manodando imassa evam olarikassa kayadandassa upanidhaya. atha kho kāvadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattivā no tathā vacīdando no tatha manodandoti.

pts page 374

⁵mahatiyā mahatiyā (pts)

bjt page 064

evam vutte upāli gahapati nigantham nātaputtam etadavoca: sādhu sādhu bhante tapassī⁶ yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam bhadantena tapassinā⁷ samanassa gotamassa byākatam, kim hi sobhati chavo manodandā imassa evam olarikassa kavadandassa upanidhava, atha kho kāvadandova mahā sāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdando no tatha manodando. handa caham bhante gacchāmi. samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropessāmi. sace me samaņo gotamo tathā patiţţhissati yathā bhadantena tapassinā patiţţhāpitam. seyyathāpi nāma balavā puriso dīghalomikam elakam lomesu gahetvā ākaddheyya, parikaddheyya, samparikaddheyya, evamevāham samanam gotamam vādena vādam ākaddhassāmi parikaddhissāmi samparikaddhissāmi. seyyathāpi nāma balavā sondikākammakaro mahantam sondikākilañjam gambhīre udakarahade pakkhipitvā kanne gahetvā ākaddheyya, parikaddhevya, samparikaddhevya, evamevāham samanam gotamam vādena vādam ākaddhissāmi, parikaddhissāmi, samparikaddhissāmi, sevvathāpi nāma balavā sondikādhutto vālam kanne gahetvā odhunevva, niddhuneyya, nicchodeyya evamevāham samaņam gotamam vādena vādam odhunissāmi, niddhunissāmi, nicchodessāmi. seyyathāpi nāma kunjaro satthihāyano gambhīram pokkharanīm ogāhetvā sanadhovikam nāma kīlitajātam kīlati. evamevāham samanam gotamam

⁶dīghatapassī (machasam)

⁷dīghatapassanā dīghatapassinā (machasam)

saṇadhovikaṃ nāma kīlitajātaṃ kīlati. evamevāhaṃ samaṇaṃ gotamaṃ saṇadhovikaṃ maññe kīlitajātaṃ kīlissāmi. handa cāhaṃ bhante gacchāmi samaṇassa gotamassa imasmiṃ kathāvatthusmiṃ vādaṃ āropessāmīti. gaccha tvaṃ gahapati samaṇassa gotamassa imasmiṃ kathāvatthusmiṃ vādaṃ āropehi. ahaṃ vā hi gahapati samaṇassa gotamassa vādaṃ āropeyyaṃ dīghatapassī vā nigaṇṭho tvaṃ vāti.

evam vutte dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: 'na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetī'ti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. gaccha tvam gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. aham vā hi gahapati samaņassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigantho tvam vāti. dutiyampi kho dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: na kho metam bhante ruccati yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samaņo hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetī'ti. atthānam kho etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāva-

kattam upagaccheyya. gaccha tvam gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. āham vā hi gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigantho tvam vāti. tatiyampi kho dighatapassi nigantho nigantham nataputtam etadavoca: na kho metam bhante ruccati vam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyā māyam jānāti. yāya añnatitthiyānam sāvake āvaţtetī'ti, atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thananca kho etam vijjati, yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. gaccha tvam gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. aham vā hi gahapati samanassa gotamassa imasmim kathāvatthusmim vādam āropehi. aham vā hi gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyyam dīghatapassī vā nigantho tvam vāti.

9. evam bhante'ti kho upāli gahapati niganṭhassa nātaputtassa paṭissutvā uṭṭhāyāsanā niganṭham nātaputtam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena pāvārikambavanam, yena bhagavā tenupasankami. upasankamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. ekamantam nisinno kho upāli gahapati bhagavantam etadavoca: āgamā nu khvidha bhante dīghatapassī niganṭhoti. āgamā khvidha gahapati dīghatapassī niganṭhoti. ahu pana te bhante dīghatapassinā nigan-

bjt page 066

thena saddhim kocideva kathāsallāpoti. ahu kho me gahapati dīghatapassinā niganthena saddhim kocideva kathāsallāpoti. yathā katham pana te bhante ahu dīghatapassinā niganthena saddhim kocideva kathāsallāpoti. atha kho bhagavā yāvatako ahosi dīghatapassinā niganthena saddhim kathāsallāpo tam sabbam upālissa gahapatissa ārocesi.

- 10. evam vutte upāli gahapati bhagavantam etadavoca: sādhu sādhu bhante tapassī, yathā tam sutavatā sāvakena sammadeva satthusāsanam ājānantena, evamevam dīghatapassinā niganthena bhagavato byākatam, kim hi sobhati chavo manodando imassa evam olārikassa kāyadandassa upanidhāya. atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdando, no tathā manodandoti. sace kho tvam gahapati sacce patitthāya manteyyāsi, siyā no ettha kathāsallāpoti sacce aham bhante patitthāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti.
- 11. tam kimmaññasi gahapati, idhassa nigantho ābādhiko dukkhito bālhagilāno sītodakapatikkhitto unhodakapatisevi. so sītodakam alabhamāno kālam kareyya. imassa pana gahapati nigantho nātaputto katthūpapattim paññāpetī'ti. atthi bhante manosattā nāma devā, tatha so upapajjati, tam kissa hetu: asu hi bhante manopatibaddho kālam karotīti. gahapati gahapati,

manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā, sacce aham bhante patiṭṭhāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā no tathā vacīdando no tathā manodandoti.

tam kimmaññasi gahapati, idhassa nigantho⁸ cātuvāmasamvarasamvuto sabbavārivārito sabbavārivuto sabbavāridhuto sabbavāriphuto, so abhikkamanto patikkamanto bahū khuddake pāne sanghātam āpādeti. imassa pana gahapati nigantho nātaputto kam vipākam paññāpetīti, asañcetanikam bhante nigantho nātaputto no mahāsāvajjam paññāpetīti. sace pana gahapati, cetetīti. mahā sāvajjam bhante hotīti. cetanam pana gahapati nigantho nātaputto. kismim paññāpetīti. manodandasmim bhante'ti. gahapati gahapati, manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimam pacchimena vā purimam. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā, sacce aham bhante patitthāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadandova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāva pāpassa kammassa pavattivā. no tathā vacīdando no tatha manodandoti.

⁸nigaṇṭho nāṭaputto (machasaṃ)

bjt page 068

- 13. tam kim maññasi gahapati, ayam nālandā iddhā ceva phītā ca, bahujanā ākinnamanussāti. evam bhante, avam nālandā iddhā ceva phītā ca. bahujanā ākinnamanussāti. tam kimmaññasi gahapati: idha puriso āgaccheyya ukkhittāsiko. so evam vadeyya: aham vāvatikā imissā nālandāva pānā, te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam karissāmīti. tam kimmaññasi gahapati, pahoti nu kho so puriso vāvatikā imissā nālandāva pānā te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kātu'nti. dasapi bhante purisā vīsampi9 purisā timsampi¹⁰ purisā cattārisampi purisā paññāsampi purisā nappahonti, vāvatikā imissā nālandāva pānā, te ekena khanena ekena muhuttena ekamamsakhalam ekamamsapuñjam kātum. kim hi sobhati eko chavo purisoti.
- 14. taṃ kimmañnasi gahapati, idhāgaccheyya samaṇo vā brāhmaṇo vā iddhimā cetovasippatto. so evaṃ vadeyya: ahaṃ imaṃ nālandaṃ ekena manopadosena bhasmaṃ karissāmīti. taṃ kimmañnasi gahapati, pahoti nu kho so samaṇo vā brāhmaṇo vā iddhimā cetovasippatto imaṃ nālandaṃ ekena manopadosena bhasmaṃ kātu'nti. dasapi bhante nālandā vīsatimpi nālandā tiṃsampi nālandā cattārīsampi nālandā pañnāsampi nālandā pahoti so samaṇo vā brāhmaṇovā iddhimā cetovasippatto ekena manopadosena bhasmaṃ

⁹vīsatimpi bhante (sīmu)

¹⁰bhante (machasam) adhikam

kātuṃ kiṃ hi sobhati ekā chavā nālandāti. gahapati¹¹ gahapati manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimaṃ pacchimena vā purimaṃ. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā, sacce ahaṃ bhante patiṭṭhāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti. kiñcāpi bhante bhagavā evamāha, atha kho kāyadaṇḍova mahāsāvajjataro pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā. no tathā vacīdando no tathā manodandoti.

15. taṃ kimmaññasi gahapati, sutaṃ te daṇḍakāraññaṃ¹² kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ¹³ mātaṅgāraññaṃ araññaḥ araññaṃ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññaṃ araññam mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññam araññahūtanti. taṃ kimmaññasi gahapati. kinti te sutaṃ: kena taṃ daṇḍakāraññaṃ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññaṃ araññaṃ araññam manopadosena taṃ daṇḍakāraññaṃ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññaṃ kāliṅgāraññaṃ mejjhāraññaṃ mātaṅgāraññaṃ araññaṃ araññahūtanti. gahapati gahapati, manasikaritvā kho gahapati byākarohi. na kho te sandhiyati purimena vā pacchimaṃ pacchimena vā purimaṃ. bhāsitā kho pana te gahapati esā vācā, sacce ahaṃ bhante patiṭṭhāya mantessāmi. hotu no ettha kathāsallāpoti.

¹¹tena hi gahapati (macasaṃ) pts page 378

¹²daṇḍakiraññaṃ (machasaṃ, syā)

¹³majjhāraññaṃ (machasaṃ)

bjt page 070

- 16. purimenevāhaṃ bhante opammena bhagavato attamano abhiraddho api cāhaṃ imāni bhagavato vicitrāni pañhapaṭibhāṇāni sotukāmo evā'haṃ bhagavantaṃ paccanīkātabbaṃ amaññissaṃ. abhikkantaṃ bhante, abhikkantaṃ bhante, seyyathāpi bhante nikkujjitaṃ vā ukkujjeyya, paṭicchannaṃ vā vivareyya, mūļhassa vā maggaṃ ācikheyya, andhakāre vā telapajjotaṃ dhāreyya cakkhumanto rūpāni dakkhintīti. evamevaṃ bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito esāhaṃ bhante bhagavantaṃ saraṇaṃ gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakaṃ maṃ bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetaṃ saraṇaṃ gatanti.
- 17. anuviccakāram kho gahapati karohi. anuviccakāro tumhādisānam ñātamanussānam sādhu hotīti. iminā'paham bhante bhagavato bhiyyosomattāya attamano abhiraddho, yam mam bhagavā evamāha: anuviccakāram kho gahapati karohi. anuviccakāro tumhādisānam ñātamanussānam sādhu hotīti. mam hi bhante aññatitthiyā sāvakam labhitvā kevalakappam nālandam paṭākam parihareyyum: upāli amhākam gahapati sāvakatupagatoti. atha ca pana mam bhagavā evamāha: anuviccakāram kho gahapati karohi, anuviccakāro tumhādisānam ñātamanussānam sādhu hotīti. esāhambhante dutiyampi bhagavantam saranam gacchāmi dhammañca bhikkhusanghañca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatanti.

- dīgharattam kho te gahapati niganthānam opānabhūtam kulam, yena nesam upagatānam pindakam dātabbam maññevvāsīti, imināpaham bhante bhagavato bhiyyosomattaya attamano abhiraddho, yam mam bhagavā evamāha: dīgharattam kho te gahapati niganthānam opānabhūtam kulam, vena nesam upagatānam pindakam dātabbam maññeyvāsīti sutam metam bhante. samano gotamo evamāha: mayhameva dānam dātabbam, nāñnesam dānam dātabbam, mayhameva sāvakānam dānam dātabbam, nāññesam sāvakānam dānam dātabbam, mayhameva dinnam mahapphalam, nāññesam dinnam mahapphalam, mayhameva sāvakānam dinnam mahapphalam, nāññesam sāvakānam dinnam mahapphalanti. atha ca pana mam bhagavā niganthesupi dāne samādapeti. api ca bhante mayamettha kālam jānissāma. esāhambhante tatiyampi bhagavantam saranam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. upāsakam mam bhagavā dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatanti.
- 19. atha kho bhagavā upālissa gahapatissa ānupubbīkatham kathesi. seyyathīdam: dānakatham, sīlakatham, saggakatham, kāmānam ādīnavam, okāram sankilesam, nekkhamme ānisamsam pakāsesi. yadā bhagavā añnāsi upālim gahapatim kallacittam muducittam vinīvaranacittam udaggacittam pasannacittam, atha yā buddhānam sāmukkamsikā dhammadesanā, tam pakāsesi: dukkham samudayam nirodham maggam. seyyathāpi nāma suddham vattham apagatakāļakam

bit page 072

sammadeva rajanam patiganheyya. evamevam upālissa gahapatissa tasmimyeva āsane virajam vītamalam dhammacakkhum udapādi: yankinci samudayadhammam sabbantam nirodhadhammanti. atha kho upāli gahapati diṭṭhadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogāļhadhammo tinnavicikiccho vigatakathankatho vesārajjappatto aparappaccayo satthusāsane bhagavantam etadavoca: handa ca'dāni mayam bhante gacchāma. bahukicchā mayam bahukaranīyāti. yassadāni tvam gahapati kālam maññasīti.

20. atha kho upāli gahapati bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena sakam nivesanam tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā dovārikam āmantesi: ajjatagge samma dovārika,āvarāmi dvāram nigaṇṭhānam nigaṇṭhīnam, anāvaṭam dvāram bhagavato bhikkhunam bhikkhunīnam upāsakānam upāsikānam, sace koci nigaṇṭho āgacchati. tamenam tvam evam vadeyyāsi: tiṭṭha bhante, mā pāvisi, ajjatagge upāli gahapati samaṇassa gotamassa sāvakattam upagato. āvaṭam dvāram nigaṇṭhānam, nigaṇṭhīnam, anāvaṭam dvāram bhagavato bhikkhunam bhikkhunīnam, upāsakānam upāsikānam. sace te bhante piṇḍakena attho ettheva tiṭṭha ettheva te āharissantīti. evam bhante'ti kho dovāriko upālissa gahapatissa paccassosi.

pts page 381

assosi kho dighatapassi nigantho upali kira ga-21. hapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atha kho dighatapassi nigantho yena nigantho nataputto tenupasankami. upasankamitvā nigantham nātaputtam etadavoca: sutam metam bhante upāli kira gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyva. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagacchevyāti. yampi kho dighatapassi nigantho nigantham nataputtam etadavoca: sutam metam bhante, upāli kira gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atthānam kho etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagacchevyāti. tatiyampi kho dīghatapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: sutam metam bhante, upāli kira gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagatoti. atthānam kho etam tapassī anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagacchevya. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. handa cāham bhante gacchāmi yāva jānāmi yadi vā upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato yadi vā noti. gaccha tvam tapassi jānāhi yadi vā upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato yadi vā noti.

bit page 074

22. atha kho dighatapassi nigantho yena upalissa gahapatissa nivesanam tenupasankami, addasā kho dovāriko dīghatapassim nigantham dūratova āgacchantam. disvāna dīghatapassim nigantham etadavoca. tittha bhante, mā pāvisi. ajjatagge upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato, āvatam dvāram niganthānam niganthīnam, anāvatam dvāram bhagavato bhikkhunam bhikkhuninam upāsakānam upāsikānam sace te bhante pindakena attho, ettheva tiţtha. ettheva te āharissantīti. na me āvuso pindakena atthoti vatvā tato paţinivattitvā yena nigantho nātaputto tenupasankami. upasankamitvā nigantham nātaputtam etadavoca: saccamyeva kho bhante yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato. etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti, yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetīti. āvatto kho te bhante upāli gahapati samanena gotamena āvattanivā māvāvāti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyva. thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyyāti. dutiyampi kho dighatapassi nigantho nigantham nataputtam etadavoca: saccam yeva kho bhante yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato: etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samanassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo

māyāvī, āvattanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetīti. āvatto kho te bhante upāli gahapati samanena gotamena āvattaniyā māyāyāti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya thānañca kho etam vijiati vam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. tatiyampi kho dīgha tapassī nigantho nigantham nātaputtam etadavoca: saccam yeva kho bhante yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato:etam kho te aham bhante nālattham: na kho metam bhante ruccati, yam upāli gahapati samaņassa gotamassa vādam āropeyya. samano hi bhante gotamo māyāvī, āvattanim māyam jānāti. yāya aññatitthiyānam sāvake āvattetīti. āvatto kho te bhante upāli gahapati samanena gotamena āvattaniyā māyāyāti. atthānam kho etam tapassi anavakāso yam upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagaccheyya thānañca kho etam vijjati yam samano gotamo upālissa gahapatissa sāvakattam upagaccheyya. handa cāham tapassi gacchāmi yāya sāmam yeva jānāmi. yadi vā upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato yadi vā noti.

23. atha kho nigaṇṭho nātaputto mahatiyā nigaṇṭhaparisāya saddhim yena upālissa gahapatissa nivesanaṃ tenupasaṅkami. addasā kho dovāriko nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ dūratova āgacchantaṃ, disvāna nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ etadavoca: tiṭṭha bhante, mā pāvisi. ajjatagge upāli gahapati samanassa gotamassa sāvakattam upagato, āvatam dvāram niganthānam niganthīnam, anavatam dvaram bhagayato bhikkhūnam bhikkhunīnam upāsakānam upāsikānam sace te bhante pindakena attho ettheva tittha. ettheva te āharissantīti. tena hi sammadovārika, vena upāli gahapati tenupasaṅkama. upasaṅkamitvā upālim gahapatim evam vadehi: nigantho bhante nātaputto mahativā niganthaparisāya saddhim bahidvārakotthake thito. so te dassanakāmoti. evam bhante'ti kho dovāriko niganthassa nātaputtassa patissutvā yena upāli gahapati tenupasankami. upasankamitvā upālim gahapatim etadavoca: nigantho bhante nātaputto mahatiyā niganthaparisāya saddhim bahidvārakotthake thito, so te dassanakāmoti. tena hi samma dovārika, majjhamāya dvārasālāya āsanāni paññāpehīti. evam bhante'ti kho dovāriko upālissa gahapatissa patissutvā majjhamāya dvārasālāya āsanāni paññāpetvā yena upāli gahapati tenupasankami. upasankamitvā upālim gahapatim etadavoca: paññattāni kho te bhante majjhamāva dvārasālāva āsanāni. yassadāni kālam maññasīti.

24. atha kho upāli gahapati yena majjhamā dvārasālā tenupasaṅkami. upasaṅkamitvā yaṃ tattha āsanaṃ aggañca seṭṭhañca uttamañca paṇītañca tattha nisīditvā dovārikaṃ āmantesi: tena hi sammadovārika yena nigaṇṭho nātaputto tenupasaṅkama. upasaṅkamitvā nigaṇṭhaṃ nātaputtaṃ evaṃ vadehi: upāli bhante gahapati evamāha: pavisa kira bhante sace ākaṅkha-

sīti. evam bhante'ti kho dovāriko upālissa gahapatissa patissutvā yena nigantho nātaputto tenupasankami, upasankamityā nigantham nātaputtam etadavoca: upāli bhante gahapati evamāha: pavisa kira bhante sace ākankhasīti. atha kho nigantho nātaputto mahatiyā niganthaparisāya saddhim yena majjhamā dvārasālā tenupasankami, atha kho upāli gahapati yam sudam pubbeva yato passati nigantham nātaputtam dūratova āgacchantam. disvāna tato paccuggantvā vam tattha āsanam aggañca setthañca uttamañca panītanca, tam uttarāsangena pamajjitvā pariggahetvā nisīdāpeti. so'dāni yam tattha āsanam aggañca setthañca uttamañca panītañca tattha sāmam nisīditvā nigantham nātaputtam etadavoca: samvijjante¹⁴ kho bhante āsanāni, sace ākankhasi nisīdāti, evam vutte nigantho nātaputto upālim gahapatim etadavoca: ummattosi tvam qahapati, dattosi tvam qahapati. qacchāmaham bhante samanassa gotamassa vādam āropessāmīti gantvā mahatāsi vādasanghāţena paţimukko āgato, sevvathāpi gahapati puriso andahārako gantvā ubbhatehi anadehi agaccheyya, seyyathapi va pana gahapati puriso akkhikahārako gantvā ubbhatehi akkhīhi āgacchevva. evameva kho tvam gahapati gacchāmaham bhante samanassa gotamassa vādam āropessāmīti gantvā mahatāsi vādasanghātena patimukko āgato. āvattosi kho tvam gahapati samaņena gotamena āvattaniyā māyāyāti.

¹⁴saṃvijjanti (machasaṃ) pts page 384

- 25. bhaddikā bhante āvattanī māyā, kalyānī bhante āvattanī māyā, piyā me bhante ñātisālohitā imāya āvattaniyā āvatteyyum, piyānampi me assa ñātisālohitānam dīgharattam hitāya sukhāya. sabbe cepi bhante khattiyā imāya āvattaniyā āvatteyyum. sabbesānampissa khattiyanam digharattam hitaya sukhaya. sabbe cepi bhante brāhmanā imāya āvattaniyā āvatteyyum. sabbesānampissa brāhmanānam dīgharattam hitāya sukhāya. sabbe cepi bhante vessā imāya āvaţţaniyā āvaţtevvum. sabbesānampissa vessānam dīgharattam hitāya sukhāya sabbe chepi bhante suddā imāya āvattaniyā āvatteyyum, sabbesānampissa suddānam dīgharattam hitāya sukhāya. sadevako cepi. bhante loko samārako sabrahmako sassamanabrāhmanī pajā sadevamanussā imāya āvattaniyā āvatteyya, sadevakassapissa¹⁵ lokassa samārakassa sabrahmakassa sassamanabrāhmaniyā pajāya sadevamanussāya dīgharattam hitāya sukhāya.
- 26. tena hi bhante upamante karissāmi. upamāyapidhekacce viññū purisā bhāsitassa attham ājānanti. bhūtapubbam bhante aññatarassa brāhmaṇassa jiṇṇassa vuddhassa mahallakassa daharā māṇavikā pajāpatī ahosi gabbhinī upavijaññā. atha kho bhante sā māṇavikā tam brāhmaṇam etadavoca: gaccha tvam brāhmaṇa, āpaṇā makkaṭacchāpakam kiṇitvā ānehi yo me kumārakassa kījāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante so brāhmaṇo tam mānavikam etadavoca: āga-

¹⁵devakassa passa (sīmu) bjt page 078

mehi tāva bhoti yāva vijāyasi. sace tvam bhoti kumārakam vijāvissasi, tassa te aham āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānessāmi¹⁶. yo te kumārakassa kīlāpanako bhavissati. sace pana tvam bhoti kumārikam vijāvissasi, tassā te aham āpanā makkatacchāpikam kiņitvā ānessāmi. yā te kumārikāya kīlāpanikā bhavissatīti. dutivampi kho bhante sā mānavikā tam brāhmanam etadavoca: gaccha tvam brāhmana, āpaṇā makkatacchāpakam kiņitvā ānehi yo me kumārakassa kīlāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante so brāhmano tam mānavikam etadavoca: āgamehi tāva hoti yāva vijāyasi. sace tvam hoti kumārakam vijāyissasi, tassa te aham āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānessāmi. yo te kumārakassa kīlāpanako bhavissati. sace pana tvam bhoti kumārikam vijāvissasi, tassā te aham āpanā makkatacchāpikam kinitvā ānessāmi. yā te kumārikāya kīlāpanikā bhavissatīti. tatiyampi kho bhante sā mānavikā tam brāhmanam etadavoca: gaccha tvam brāhmana āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānehi yo me kumārakassa kīlāpanako bhavissatīti, atha kho bhante se brāhmaņo tassā māņavikāya sāratto paţibaddhacitto āpanā makkatacchāpakam kinitvā ānetvā tam māṇavikam etadavoca: ayam te bhoti āpaṇā makkaţacchāpako kiņitvā ānīto yo te kumārakassa kīļāpanako bhavissatīti. evam vutte bhante sā mānavikā tam brāhmaṇam etadavoca: gaccha tvam brāhmaṇa,imam makkatacchāpakam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam evam vadehi: icchāmaham samma rattapānī, imam

1.0

¹⁶ ānissāmi (sīmu)

makkatacchāpakam pītāvalepanam nāma raṅgajātam rañjitam ākotitapaccākotitam ubhatobhāgavimatthanti. atha kho bhante so brāhmano tassā mānavikāya sāratto patibaddhacitto tam makkatacchāpakam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam etadavoca: icchāmaham samma rattapānī, imam makkatacchāpakam pītāvalepanam nāma rangajātam¹⁷ ranjitam ākotitapaccākoţitam ubhatobhāgavimaţţhanti. evam vutte bhante rattapānī rajakaputto tam brāhmanam etadavoca: ayam kho te bhante makkatacchāpako raṅgakkhamo hi kho, no ākotanakkhamo no vimajjanakkhamoti. evameva kho bhante bālānam niganthānam vādo rangakkhamo hi kho bālānam no panditānam, no anuyogakkhamo, no vimajjanakkhamo. atha kho bhante so brāhmano aparena samayena navam dussayugam ādāya yena rattapānī rajakaputto tenupasankami. upasankamitvā rattapānim rajakaputtam etadavoca: icchāmaham sammarattapāni, imam navam dussayugam pitāvalepanam nāma rangajātam ranjitam ākotitapaccākoţitam ubhatobhāgavimaţţhanti. evam vutte bhante rattapānī rajakaputto tam brāhmanam etadavoca: idam kho te bhante navam dussayugam rangakkhamañceva ākoţanakkhamañca vimajjanakkhamañcāti. evameva kho bhante tassa bhagavato vādo arahato sammāsambuddhassa rangakkhamo ceva panditanam no balanam, anuvogakkhamo ca vimajianakkhamo cāti.

¹⁷rajitaṃ (machasaṃ, syā) bjt page 080

27. sarājikā kho tam gahapati parisā evam jānāti: upāli gahapati niganthassa nātaputtassa sāvakoti. kassa tam gahapati sāvakam dhāremāti. evam vutte upāli gahapati uṭṭhāyāsanā ekamsam uttarāsangam karitvā yena bhagavā tenanjalimpanāmetvā niganṭham nātaputtam etadavoca: tena hi bhante sunāhi yassā'ham sāvako:

dhīrassa vigatamohassa, pabhinnakhīlassa vijitavijayassa; anīghassa susamacittassa, vuddhasīlassa sādhupaññassa; vessantarassa¹⁸ vimalassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

akathankathissa tusitassa, vantalokamisassa muditassa; katasamanassa manujassa, antimasarirassa narassa; anopamassa virajassa, bhagavato tassa savako'hamasmi.

asaṃsayassa kusalassa, venayikassa sārathivarassa; anuttarassa ruciradhammassa, nikkaṅkhassa pabhāsakarassa; mānacchidassa vīrassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

¹⁸vesamantarassa (machasaṃ, syā)

nisabhassa appameyyassa, gambhīrassa monapattassa; khemankarassa devassa, dhammaṭṭhassa saṃvutattassa; saṅgātigassa muttassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

nāgassa pantasenassa, khīṇasaṃyojanassa muttassa; paṭimantakassa dhonassa, pannaddhajassa vītarāgassa; dantassa nippapañcassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

isisattamassa akuhassa, tevijjassa brahmapattassa; nahātakassa¹⁹ padakassa, passaddhassa viditavedassa; purindadassa sakkassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

ariyassa bhāvitattassa, pattipattassa veyyākaraṇassa; satīmato vipassissa, anabhinatassa no apanatassa; anejassa vasippattassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

sammaggatassa jhāyissa,

¹⁹nhātakassa (machasam)

ananugatantarassa suddhassa; asitassa appahīnassa²⁰, pavivittassa aggapattassa; tiṇṇassa tārayantassa bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

santassa bhūripaññassa, mahāpaññassa vītalobhassa; tathāgatassa sugatassa, appaṭipuggalassa asamassa; visāradassa nipuṇassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmi.

taṇhacchidassa buddhassa, vītadhūmassa anupalittassa; āhuṇeyyassa yakkhassa, uttamapuggalassa atulassa; mahato yasaggapattassa, bhagavato tassa sāvako'hamasmīti.

28. kadā saññūļhā pana te gahapati ime samaņassa gotamassa vaņņāti. seyyathāpi bhante nānāpupphānam mahāpuppharāsī, tamenam dakkho mālākāro vā mālākārantevāsī vā vicittam mālam gantheyya evameva kho bhante so bhagavā anekavaņņo anekasatavaņņo ko hi bhante vaņņārahassa vaņņam na karissatīti.

²⁰appahitassa (machasaṃ) bjt page 084

29. atha kho niganthassa bhagavato sakkāram asahamānassa tattheva unham lohitam mukhato ugganjīti ^{21} .

²¹uggacchiti (machasaṃ)